

VISIES OP DE GULDENSPORENSLAG

Nicaise De Keyser, 'De Slag der Gulden Sporen' (schilderij uit 1836).

Achtergrond:

De **Guldensporenslag** vond plaats op 11 juli 1302, maar werd lange tijd simpelweg de **Slag bij Kortrijk** genoemd. Pas in de 19e eeuw ging het de Guldensporenslag heten. De slag werd een centrale gebeurtenis in het Vlaamse geschiedverhaal en tot de dag van vandaag is het de beroemdste veldslag uit de Vlaamse geschiedenis. 11 juli werd al lange tijd herdacht en is sinds 1973 zelfs een officiële feestdag in Vlaanderen. In deze opdracht leer je over het belang van deze slag in de tijd zelf én in latere tijden.

Doelen:

- Ik kan de aanleiding en het verloop van de Guldensporenslag beschrijven.
- Ik kan met sociaaleconomische en politiek-bestuurlijke oorzaken verklaren waardoor de Guldensporenslag plaatsvond.
- Ik kan bij het bestuderen van het verleden rekening houden met multicausaliteit.
- Ik kan uitleggen en verklaren hoe in de loop van de geschiedenis verschillende visies op de Guldensporenslag ontstonden.
- Ik kan aan de hand van de Guldensporenslag uitleggen dat geschiedenis een interpretatie is van het verleden.

Deel A: Opkomst van de lakensteden

06:01–15:23

1. Hoewel Vlaams laken een wereldwijd begeerd luxeproduct was, profiteerde niet iedereen in Vlaanderen daarvan. Welke groepen profiteerden er **wel** van en welke **niet**? Leg ook uit waarom.
2. De stad Atrecht wordt in de video niet genoemd, hoewel het rond 1100 wel een belangrijke lakenproducent was. Dat komt doordat andere steden, zoals Brugge, Atrecht tegen 1300 hadden ingehaald. Beredeneer hoe dit kan. (*Tip: hoe kwam Atrecht aan zijn grondstof wol en hoe kwamen steden als Brugge en leper daar aan?*)

Bekijk hier de aflevering (NPO Plus-account vereist)

Deel B: De Vlaamse Opstand en de Brugse Metten

19:42–26:45

3. Bekijk / beluister de speech van Pieter de Coninck (16:27 – 18:30). Leg uit welke oplossing hij ziet voor de positie van de ambachtslieden en verklaar waardoor die oplossing in 1297 niet mogelijk was.
4. Op 18 mei 1302 vonden de 'Brugse Metten' plaats.
  - a. Beschrijf kort de achtergrond en de gebeurtenissen tijdens deze nacht.
  - b. Historici beweren dat het vanaf de Brugse Metten "alleen maar kon escaleren". Verklaar hun standpunt.

Deel C: De Slag bij Kortrijk

26:45–39:11 en 42:30–47:16

5. Geef een korte beschrijving van de twee legers die in Kortrijk tegenover elkaar stonden.
6. Beschrijf het verloop en de afloop van de Slag bij Kortrijk.
7. Leg uit waarom de Slag bij Kortrijk in die tijd belangrijk werd gevonden.
8. De Slag bij Kortrijk heeft verschillende oorzaken. Beschrijf kort:
  - a. een sociaaleconomische oorzaak
  - b. een politiek-bestuurlijke oorzaak
  - c. de aanleiding
9. Motivatie kan een rol van betekenis spelen in oorlogssituaties. Een historicus legt in de aflevering uit waar in 1302 de sterke Vlaamse motivatie vandaan kwam. Is dat vergelijkbaar met het heden, zoals bij de oorlog in Oekraïne? Leg je antwoord uit.

Deel D: Belang van & visies op de 'Guldensporenslag'
48:14-51:35

10. De Guldensporenslag had al snel na 1302 belangrijke gevolgen voor de steden en de ambachtslieden. Leg uit in hoeverre zij door deze slag hun doelen hebben bereikt.
11. Hieronder staan vier visies op de Guldensporenslag. Ze passen alle vier bij een verschillende interpretatie van het verleden. Beredeneer voor elke visie kort hoe deze kon ontstaan. Gebruik feitelijke informatie uit de aflevering in je antwoord.
  - **Visie I:** De Guldensporenslag is een heldhaftige strijd van de 'Klauwaards' (Vlamingen) tegen de 'Leliaards' (Fransen) om zelfbestuur.
  - **Visie II:** De Guldensporenslag is een militair-historisch interessante veldslag.
  - **Visie III:** De Guldensporenslag is een opstand van terroristische rebellen tegen het rechtmatige gezag.
  - **Visie IV:** De Guldensporenslag is onderdeel van een eeuwige strijd tussen een bezittende klasse en een uitgebuite klasse.
12. Leg uit welke van de vier visies (vorige vraag) het beste bij de volgende personen past:
  - a. **De paus** sprak begin 14e eeuw een interdict uit over Vlaanderen, wat inhoudt dat Vlamingen niet meer welkom waren in de kerk.
  - b. **Hendrik Conscience** schreef in *De leeuw van Vlaanderen of de Slag der Gulden Sporen* (1838, blz. 371):

“Gij, edelste mannen van Vlaanderen, hebt heden een zege behaald; gij hebt de hele wereld getoond wat het een vreemdeling kost om op onze leeuwenbodem voet te durven zetten. Uw armen, door een rechtvaardige wraakzucht gesterkt, hebben de dwingelanden verslagen. Vlaanderen heeft zich boven alle andere volken verheven en het Vaderland dankt het aan u. Als de Fransen toch zouden durven terugkomen, zouden wij opnieuw de Leeuw van Vlaanderen worden, en u zou nogmaals ten strijde trekken.”
  - c. **Karl Marx en Friedrich Engels** schreven in *Het communistisch manifest* (1848):

“De geschiedenis van iedere maatschappij tot nu toe is de geschiedenis van de klassenstrijd. (...) In de vroegere tijdperken van de geschiedenis vinden wij bijna overal een volledige verdeling van de maatschappij in verschillende standen, een veelvoudige trap van maatschappelijke rangen. In het oude Rome hebben wij patriciërs, ridders, plebejers, slaven; in de middeleeuwen leenheren, vazallen, gildemeesters, gezellen, lijfeigenen en bovendien in bijna ieder van deze klassen nog bijzondere rangschikkingen.”
- d. De visies passen goed bij de tijd waarin ze zijn ontstaan.
  - a. Visie III zou goed passen bij de Franse koning, Filips de Schone. Leg uit bij welk kenmerkend aspect uit de late middeleeuwen zijn ideeën over de slag het beste passen.
  - b. De visie die Marx en Engels verwoordden, past bij een invloedrijke politiek-maatschappelijke stroming uit de negentiende eeuw. Leg uit welke stroming dit is.
  - c. De visie die Hendrik Conscience verwoordt, past bij een andere belangrijke politiek-maatschappelijke stroming uit de negentiende eeuw. Leg uit welke.

497 m^o 16

Roy de France pour le tres haut lignage
 Du deuant dit Jaques si en uint q le menu
 peuple se mist pour celle cause enuers les
 trinis & esleus dont il y ot trop grant plen
 te de fine espandit tant de poures tiens
 ce de riches furent occis les vns des autres
 Desquelles aspreces & mouuemens fausse
 il peust estre fait volist len apaiser
 Comme pbe le bel roy de France eust de fine
 & enuioe nobles homes au plus appellee
 de toutes manes avec Jaques de saint pol
 & fussent de ceulx de bruses a grant reue
 rence receus dedens la ville & entre dui
 & mis & disoient les flamens de brutes
 eulx voulon de toutes choses au commande
 ment du roy de France par bonne volente
 & de bon couraige a luy obey. Helas en poelle
 mut du jour ensuiuant que nos fran
 cois estoient venus ce il se reposassent
 & dormissent seurement & come ceulx
 qui leurs armes auoient offees par un
 pou furent tous trahement occis
 en adcertes si ce ten dit ceulx de bruses
 en ce son auoient entendu que Jaques
 de saint pol se soit vintez que lendemain
 il deuoit plusieurs ceulx faire pendre
 au gibet. Pour laquelle chose aussi ce
 tous desesperez de tres grant paour se
 pris presimement & entreprirent hors
 de rulle a faire celle desloial felonnie. Et
 touteuoies sen eschapa le dit Jaques par
 qui celle nuyte estoit chinec celerement &
 occullement fuant son hors de la ville.
 Et lors ceulx de bruses reprenant respit
 de rebellement laissent d'un port de mer
 pcham que len appelle le don a ceulx tancost
 sacorderent a de maintenant deussuier
 & chacerent de uer ceulx les gens du Roy
 villement qui depuis & establis estoit
 en la garde du port. Et lors apres ce fait
 les flamens de bruses & auens autres
 flamens apelerent un de namur filz
 d'un conte de flandres qui en France tenoit

prison pour venir en leur ayde & velduy ce
 seigneur & defendeur recurent le quel enfa
 cy de grant multitude de soudoyers alemans
 & trois venans a eulx encouraige plus fort
 que deuant de rebeller. Et en toutes les ma
 niere: qui pot les esmut & a trisa & donna
 conseil aculx es mouuon de tout en tout

En apes dit de la bataille de courtray

A Donques endementes
 comme ceulx de bruses sap
 pareillissent a defendre
 querens de toutes pars
 aydes & soudoyers robert
 nobles conte d'artois fu enuioe du roy de
 France avec une chiere de nobles homes
 de France & grant multitude de gens apie
 vndient en flandres. Et entre bruses &
 courtray tendrent tentes & pauellons. Car
 adcertes il ne pouoient passer pour leue
 du fleue puz dillec courant sus laquelle
 eauue auoit un pont le quel les flamens a
 uoient despecie. Et lors endementes que
 les francois entendoient a appareiller le
 pont ceulx de bruses souuentefois aba
 tulle ordence contre eulx courans en leue
 si ce il pouoient deffouir tous les jours
 les francois qui le pont reparalloient.
 Mais volissent au nom le pont fu appa
 reillie a lors un mercredy ou mois de juillet
 d'accordement de l'une partie & de l'autre il

Tekst en illustratie uit de *Grandes Chroniques de France* (ca. 1400) over de 'Bataille de Courtray' (Slag bij Kortrijk).